

331767 - سالام بەرگەن كىشىگە "سالام ۋەرەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاپ بېرىشنىڭ ھۆكۈمى

سۇئال

مىسىردا بەزىلەر ئارىسىدا، سالام بەرگەنلەرگە: "ۋە ئەلەيكۇم ئەسسالام" دېگەننىڭ ئورنىغا، سالام ۋەرەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاپ بېرىش كەڭ تارقالغان بىر ئىش، سالامغا مۇشۇنداق جاۋاپ بېرىش توغرىمۇ؟ بۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئەجىر-ساۋابقا ئېرىشەمدۇ؟ بۇنىڭغا تەپسىلىي جاۋاپ بېرىشىڭلارنى ئۈمىت قىلىمەن. چۈنكى مەن بۇ ئارقىلىق ئۇلارنىڭ توغرا ئىش قىلىشى ئۈچۈن سەھىھ بولغان دەلىل-ئىسپات كەلتۈرۈشكە قادىر بولىمەن.

ئىخچام جاۋاپ

سالامغا تولۇق جاۋاپ بېرىش ياخشى بولسىمۇ، لېكىن "سالام ۋەرەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاپ بېرىشمۇ توغرا بولىدۇ، بۇنىڭ جاۋابىنى تەپسىلىي بايان قىلىمىز.

تەپسىلىي جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: مۇسۇلمان ئۈچۈن سالام بەرگۈچىگە بەرگەن سالامنىڭ ئوخشىشىنى ياكى ئۇنىڭدىن

ياخشىراقىنى قايتۇرۇشى ياخشى بولىدۇ

چۈنكى ئىسلام شەرىئىتى سالام قىلىنغان كىشى سالام قىلغان كىشىگە سالامنىڭ ئوخشىشىنى ياكى ئۇنىڭدىن ياخشىراقىنى قايتۇرۇشنى يولغا قويدى. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَإِذَا حُيِّتُمْ بِحَيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا** تەرجىمىسى: «سىلەرگە بىر كىشى سالام بەرسە، ئۇنىڭغا تېخىمۇ ياخشى سالام بىلەن جاۋاب قايتۇرۇڭلار (يەنى بىر كىشى ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دەپ سالام بەرسە، ئۇنىڭغا ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ۋە رەھمەتۇللاھى ۋە بەرەكاتۇھۇ دەڭلار) ياكى ئۇنىڭ سالامىنى ئەينەن قايتۇرۇڭلار (يەنى ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام دەڭلار). ئاللاھ ھەقىقەتەن ھەممە نەرسىدىن (يەنى بەندىلىرىنىڭ چوڭ - كىچىك ئىشلىرىدىن) ھېساب ئالغۇچىدۇر.» [سۈرە نىسا 86-ئايەت].

ئىبنى ئەرەبىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئاللاھ تائالانىڭ: «ئۇنىڭغا تېخىمۇ ياخشى سالام بىلەن جاۋاب قايتۇرۇڭلار (يەنى بىر كىشى ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دەپ سالام بەرسە، ئۇنىڭغا ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ۋە رەھمەتۇللاھى ۋە بەرەكاتۇھۇ دەڭلار) ياكى

ئۇنىڭ سالامىنى ئەينەن قايتۇرۇڭلار (يەنى ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام دەڭلار)» دېگەن بۇ ئايىتى توغرىسىدا ئىككى تۈرلۈك قاراش بار: بىرىنچىسى: قىلغان سالامدىن ياخشىراقىنى قايتۇرۇش، بىرىسى ئۇزۇن ئۆمۈر تىلەپ دۇئا قىلسا، ئۇنىڭغا: سىزگە ئاللاھنىڭ سالامى بولسۇن، دەيسىز، بۇ سىزگە قىلىنغان تىلەكتىن ياخشىراقتۇر. بۇ توغرا شەرئەت ۋە ئادەمىيلىكنىڭ يولىدۇر.

ئىككىنچى: بىرىسى سىزگە ئامانلىق بولسۇن دېسە، سىز: "سىزگىمۇ ئامانلىق بولسۇن ۋە ئاللاھنىڭ رەھمىتى بولسۇن دەيسىز".
[ئەھكامۇل قۇرئان 1-توم 464-465-بەت].

ئىبنى كەسىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ تائالانىڭ «سىلەرگە بىر كىشى سالام بەرسە، ئۇنىڭغا تېخىمۇ ياخشى سالام بىلەن جاۋاب قايتۇرۇڭلار (يەنى بىر كىشى ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دەپ سالام بەرسە، ئۇنىڭغا ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ۋە رەھمەتۇللاھى ۋەبەرەكاتۇھۇ دەڭلار) ياكى ئۇنىڭ سالامىنى ئەينەن قايتۇرۇڭلار (يەنى ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام دەڭلار). دېگەن ئايەت: سىلەرگە بىر مۇسۇلمان سالام قىلسا، ئۇنىڭغا قىلغان سالامىنىڭ ئۆزىنى ياكى ئۇنىڭدىن ياخشىراقى بىلەن جاۋاب قايتۇرۇڭلار، ياخشىراقىنى قايتۇرۇش سۈننەت، ئوخشىشىنى قايتۇرۇش پەرىزدۇر". [تەپسىر ئىبنى كەسىر 2-توم 368-بەت].

ئىككىنچى: سالامغا "سالام ۋە رەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاب بېرىشنىڭ ھۆكۈمى.

سوئال سورىغان كىشىنىڭ يۇرتىدىكى ئومۇمىي كىشىلەرنىڭ سالامغا "ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام" دېگەننىڭ ئورنىغا "سالام ۋە رەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاب بېرىشى، سالام بەرگۈچىگە ئۇنىڭ سالامىدىن ياخشىراق سۆز بىلەن جاۋاب بېرىڭلار دېگەن قائىدىگە خىلاپتۇر، چۈنكى بۇ جاۋاب سالام بەرگۈچى قىلغان سالامنىڭ تونۇشلۇق بەلگىسىنى كېمەيتىش ۋە سىزگىمۇ ئامانلىق بولسۇن دېگەن سۆزنى كەمەيتىۋېتىشتۇر، سالامغا جاۋاب بەرگۈچى بەرگەن جاۋابىدا سىزگىمۇ دېگەن سۆزنى قېتىپ دېيىش ئەۋزەلدۇر.

ئەمما سالامغا جاۋاب بەرگۈچى "سالام ۋە رەھمەتۇللاھ" دەپ جاۋاب بەرسە ياكى بۇ شەكىلدە جاۋاب قايتۇرۇش شۇ شەھەردە كەڭ تارقالغان بولسا، توغرا قاراشتا بۇمۇ دۇرۇس بولىدۇ، بۇنىڭ بىلەن جاۋابنى چالا قويغان بولمايدۇ، لېكىن قىلغان سالامدىن ياخشىراقىنى قايتۇرسۇن دېگەن پەزىلەتنى تەرك قىلغان بولىدۇ.

نۇرغۇن ئالىملار: سالامغا جاۋاب بەرگەندە، سالامغا تونۇشلۇق بەلگىنى قېتىپ دېيىش ۋاجىپ ئەمەس بەلكى سۈننەتتۇر دېگەن.

ئىبنى مۇپلىھ رەھىمەھۇللاھ "شەرئەت ئەدەپلىرى" ناملىق ئەسىرى 1-توم 399-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "سالامغا جاۋاب بەرگەندە تونۇشلۇق بەلگىسى بىلەن جاۋاب بېرىش كېرەك، كىتابنىڭ ئاپتۇرىمۇ بۇنى بۇ مەسىلىنىڭ ئاساسى قىلدى، بۇنىڭدىن جاۋابنى تونۇشلۇق بەلگىسى بىلەن كەلتۈرۈش روشەن ئىپادىلىنىدۇ".

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ بۇ مەسىلىنى ئوچۇق بايان قىلىپ: سالام بەرگۈچى سالامنى تونۇشلۇق بەلگىسى بىلەن قىلغان بولسا، سالامغا جاۋاپ بەرگۈچى جاۋابنى تونۇشلۇق بەلگىسى بىلەن كەلتۈرسىمۇ ياكى تونۇشسىز بەلگىسى بىلەن كەلتۈرسىمۇ بولىدۇ دەپ مۇنداق دەيدۇ: سالام بەرگۈچى "سالامۇ ئەلەيكمۇ ياكى ئەسسالامۇ ئەلەيكمۇ" دېگەن بولسا، سالامغا جاۋاپ بەرگۈچىمۇ بۇ سۆزنىڭ قايسىسى بىلەن جاۋاپ بەرسە بولىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: «ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئىبراھىمنىڭ يېنىغا كىرىپ سالام دېدى، ئىبراھىم سالامنى ئىلىك ئالدى. (ئىچىدە) «ئاتونۇش ئادەملەرغۇ».

شافىئى مەزھەپ ئالىملىرىدىن ئىمام ئەبۇل ھەسەن ۋاھىدى مۇنداق دەيدۇ: "سالامنى تونۇشلۇق ياكى تونۇشسىز كەلتۈرۈش ئىختىيارىڭىزدا بولىدۇ" لېكىن مېنىڭچە تونۇشلۇق بەلگىسى بىلەن كەلتۈرۈش ياخشىدۇر. ["ئەلئەزكار" 219-بەت].

"شەرھى مۇھەزەزەب" 4-توم 597 بەتتىمۇ بۇنىڭ ئوخشىشى بار. بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇمات ئىلىش ئۈچۈن ئىبنى ئەلانىنىڭ "پۇتۇھات رەببانىيە" ناملىق ئەسىرى 5-توم 294-295-بەتكە قارالسۇن.

سۆزنىڭ خۇلاسەسى: سالامغا سوئالدا بايان قىلىنغان بويىچە جاۋاپ قايتۇرسا دۇرۇس بولىدۇ، ياخشىسى جاۋابنى تولۇق شەكىلدە قايتۇرغان ياخشىدۇر. بۇنىڭ بايانى يۇقىرىدا بايان قىلىندى.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.